

NADLER HERBERT

CSEPKÉSZETEN ÉS LESEN
DAGY-MAGYARORSZÁGON

VADÁSZATI ELBESZÉLÉSEK
80 EREDETI FÉNYKÉPFELVÉTELLEL

Lazi
KÖNYVKIADÓ
Szeged

Előszó

Bár csak egy kis hányadát mondhattam el e könyvben annak, amit eddig vadászva láttam, tapasztaltam és éreztem, s amivel az agyam és a szívem tele van, mégis úgy nagyjából bemutattam benne a változatos sorozatát azoknak a vadászörömöknek és -élvezeteknek, melyekben a múltban hazánk vaddús területein – tavasztól tavaszig – egész éven át részünk volt.

Az esztendő minden hónapjának, sőt minden hetének megvan a maga jelentősége vadászati szempontból az olyan vadász számára, aki hazánk földrajzi, éghajlati és állattani viszonyait és a vadászható állatok természetrajzát s életmódját ismeri, és aki *vadászni* szeret; nem is szólva arról, hogy a vad óvása, gondozása, figyelemmel kísérése és megismerése céljából sohasem lehetünk kint eleget a vadászterületeinken. De a vadtenyésztő teendőin kívül is egész éven át, mindig bőven nyílt alkalom a régi Nagy-Magyarország határain belül valahol valamire vadászni.

Hála a sors kegyének, eddig egész életemen át bőségesen kivehettem a részemem a vadászat örömeiből. Kezdve hatéves koromban, ott-hon, a kertben, az édesapám szekrényéből kilopott flóbertpuskával a verebeken, majd folytatva tizenkilenc éves koromban egy jó barátom dunántúli uradalmi területein, és később, minden kínálkozó és elérhető alkalmat keresve és kihasználva, hazánknak csaknem minden részét bejárva, évről évre, újév napjától szilveszter estéjéig, télen, nyáron, tavasszal, ősszel, mindig vadásztam, és áldom érte a gondviselést, hogy megtehettem.

Vadászati elbeszéléseimet, melyeket itt egybegyűjtve közreadok, kevés kivételével még a „régí időkben”, a trianoni békekötés, ezeréves szép hazánk csúfos megcsonkítása előtt írtam. Ez egyrészt a magyarázata annak, hogy ahol e könyvben a hazánkat említem, ott mindig a

régi Nagy-Magyarországot értem. De másrészt, ha mindjárt ma kellené is írnom az Erdélyben, Máramarosban és a Felvidéken átélt vadászkalandjaimról, akkor sem mondhatnám egykori vadászterületeimet másnak, mint hazánk részeinek, mert az én számomra, amíg élek, a haza mindig a régi Nagy-Magyarország marad.

Semmiről se beszélgetek oly szívesen, mint vadászati dolgokról! Akiről tudom, hogy kellő érdeklődéssel hallgatja, annak szívesen mesélek egyet-mást vadászmúltam emlékeiből, s ezért az elbeszéléseim megírása is nagy örömet szerzett nekem. S ha ebből az örömből, a vadászat, a természet és az állatvilág iránti nagy szeretetemből valami az Olvasóra is ráragad, érdemes volt megírnom e könyvet.

A képek közül az (N. F.) jelzésűek fivéremnek, Nadler Ferencnek a felvételei; a többi mind saját felvételem.

Leányfalu, 1925. december havában

Nadler Herbert

Hajnali kakukkszó mellett

A karámi erdőgondnokságnak tízezer holdas vadászterületén, a vidrászölgyi erdőslakban, 1912. május hó 7-én egy jó órával virradat előtt kiugrom az ágyból, és elhallgattatom a kellemetlenül lármázó ébresztőórát. Majd kinyitom az ablakot, s kinézek az éjszakába, vagyis inkább kihallgatok, mert olyan sötét van, hogy nem látni semmit. Az ég sötéten borús, és szeretném tudni, hogy esik-e az eső vagy sem, de a két hegyi patak, mely két vadregényes völgyből – az Obrubovanszkból és a Proszrednából – jövet a magányos erdőslak előtt egyesül, oly lármásan zuhog ablakom alatt, hogy emiatt nem lehetne meghallanom az eső okozta neszt.

Sietve felöltözöm, és a nagy sötétségben kis villanyos zseblámpámmal világítok magam elé, amint csendesen kisonok az erdőslak udvarából. A kertajtó halk nyikorgása vagy a kis lámpa fénye azonban mégis felébresztette az udvar egyik éber lakóját, s kakaskukorékolás rikolt bele az éjszaka csendjébe. Még a házőrző kutya se vett észre, csak ez a rekedt hangú tolakodó bakter! El is kívánom a pokol fenekére, és sietve indulok útnak.

Ősfenyvesben, meredek hegyoldalon kapaszkodom fölfelé vagy negyedóra hosszat, aztán eloltom a lámpát, és a hegyoldal félmagasságában óvatosan kicserkelek a vágás szélére.

Itt néhány év előtt letarolták az ősfenyőerdőt, és most az utána ültetett fiatal fácskák már oly magasak, mint az őseik meghagyott, félig korhadt tuskói. Ugyanis itt, Zólyom megyében, a fenyvesek honában nem úgy tarolják az erdőt, mint például Dunántúlon, ahol a fákat tuskóstul ássák ki, hanem az ember keze járásának megfelelő magasságban egyszerűen elfűrészelik a fát. Ezért van az, hogy itt a fiatal erdőben, még néhány évvel a letarolás után is, szürkén dísztelenkednek a fiatal zöld fácskák között a félméteres vagy még magasabb tuskók addig,

míg csak lassan el nem korhadnak, s vagy maguktól hullanak szét, vagy a bennük élő bogarak és lárvák kedvéért a vaddisznók által túratnak szét.

Fél négyre jár az idő! Ma a rendesenél későbben dereng, mert sötét felhők takarják az eget. Megállok a vágás szélén, és várok; hiába mennék most tovább, a vágásban lévő esetleges vadat még nem látnám meg. Egy szalonka korrogva húz el a fejem fölött, csak hallom, de nem látom.

Nagyon lassan dereng! A völgyben ködfoszlányok keletkeznek, s kúsznak fel lassan a hegyoldalra, és a mélyen járó felhők csaknem súrolják a hegyek csúcsait. Nem valami barátságos idő ez, de az erdő kakasai, a kakukkmadarak nem búsulnak el a komor hangulaton! Korán s jókedvvel ébredtek – csak a szalonka előzte meg őket a korai kelésben –, és az erdő minden sarkából vígan hallik a szavuk: ka-kukk... ka-kukk... kaka-kukk!...

A vidrásvölgyi erdőslak

(N. F.)

Pedig még nincsen reggel, csak lesz. A puskámon ezúttal nincs cél-távcső: szabad szemmel próbálok célozni, de még nem megy a dolog. Nézem a vágást, de nagyon sűrű, homályos még minden, és az őzet bizony még nem látnám meg benne.

Aztán mégis továbbmegyek, mert néhány lépéssel feljebb akarok kerülni: onnan majd jobban áttekintem a vágást. A magas erdő mellett, a vágás szélén lassan cserkelve haladok fölfelé vagy ötven lépést, aztán megint megállok. Sötétben aggályos a járkálás, mert mikor még nem látja az ember, hogy mi van körülötte, könnyen elriaszthatja az esetleg a közelben levő vadat: inkább állok és hallgatózom tehát, és várom, hogy kivilágosodjék.

Hallgatózom, de csak a kakukkmadarak szólnak szünet nélkül nagy buzgalommal, különben semmi nesz, semmi zörej. Figyelemmel nézem a környezetemet. Szemem megakad egy tuskón, amely a többi tuskó között, felettem vagy ötven lépés távolságra áll – csak szélesebb és sötétebb, különben éppoly mozdulatlan, mint a többi. Ez majdnem

Zólyomi táj

úgy fest, mint egy disznó, gondolom magamban, és lassan szememhez emelem a látcsövet.

Csakugyan disznó! Éspedig hatalmas, erős darab! De vajon kan-e, vagy koca? Kocát ilyenkor, tavasszal a világért sem akarnék lőni! Mozdulatlanul állva nézem a disznót a látcsóvel, és nagyon szeretnék hamarosan tisztába jönni vele, hogy kan-e, vagy koca. A meredek hegyoldalon oly mélyen állok alatta, hogy az alakja felső részének körvonalait a gyengén derengő keleti égbolton, bár homályosan, de látom. Egyedül van az öreg, malac a közelében nincsen, mert ha volna, már észre kellett volna vennem. Egész megjelenése, alakja, magas eleje erős kant sejtet. Lecsúsztatom hát lassan a látcsövet, óvatos mozdulattal vállhoz emelem a puskámat, a disznó fölött az égboltnak tartva beillesztem a legyet az irányzékba, aztán leeresztem a puska csövet, s mikor a disznó irányába ér, meghúzom a ravaszt.

A Mauser vastag durranását oly különös jelenet követi, amit hamarjában meg sem értek. Egy rugalmas nagy labda benyomását kelti a hatalmas fekete alak, mely csodálatos fürgeséggel nekiugrik egy fatuskónak, visszapattan róla, ismét nekiugrik, megint lepattan, és a harmadik nekiugrással a korhadttuskót kidönti a helyéből.

Lövésem után, szokott óvatosságból, rögtön ismételtem, és amenynyire a gyenge világosság mellett célozni lehet, igyekszem a másik golyót is jól odairányítani a disznóra, mire az megfordul, és nekiugrik egy mögötte, de lejjebb s így hozzám közelebb álló másik tuskónak, melyet az első lendületre kitör a helyéből. Ekkor éri a harmadik golyóm, mely ismét megperdíti. Most nekiront a harmadik, tőlem vagy harminclépésnyi távolságban, fölöttem álló magas tuskónak; ez is recsegve-ropogva fordul ki a helyéből már az első lökésre. A disznó ennek följe kerül, és abban a pillanatban, amikor a negyedik golyót szánom neki, leugrik a tuskóról, egyenesen felém, úgyhogy ez a golyó célt tévesztve elmegy fölötte.

Nem lehet mindezt olyan gyorsan elmondani vagy leírni, amint megtörtént, hiszen még gondolkozni sem volt időm, s a disznó már ott volt alig öt lépésre fölöttem.

Mindez alatt egészen szabadon és nyugodtan álltam helyemen, és megfontolás nélkül, csak ösztönszerűen cselekedtem. Csak akkor

mozdultam el a helyemről, amikor a disznó fejének irányított ötödik lövésem után a nekem guruló disznó elöl félre kellett lépnem. És csak azután ébredtem teljes tudatára annak, mit jelentett a disznó vad ug-rándozása, hogy a disznó a tuskókban ellenséget gyanítva, bosszús ha-ragjában döntötte ki azokat, hogy a negyedik lövésem után végre fel-ismert engem, és mint „negyedik tuskó”, bizony én kerültem volna sorra!

Szerencsém volt, hogy sikerült a gyenge világosság mellett öt lövés-sel négy találatot elérnem, hogy engem csak oly későn vett észre, s hogy végül a legkritikusabb pillanatban sikerült az ötödik és utolsó golyóval a támadó disznót fejbe lőnöm.

Kisvártatva kivilágosodott, és szemügyre vehettem pompás zsák-mányomat. Vén agyaras volt. Látva hatalmas méreteit, széles szügyét s izmos lábait, nem csodálkoztam azon, hogy oly könnyen bánt el a

A tuskótörő kan

tuskókkal, s egy faltörő kosnak való munkát végzett. Aztán a lövések hatását vizsgáltam. Az ötödik golyóval az orra fölött lőttem fejbe. Az első három golyó közül pedig az egyik a váll-lapját zúzta szét, a másik a bordái között hatolt a testébe, és a harmadik a gyomrán ment keresztül.

Nem volt alkalmam a kan súlyát megállapítani, de később negyedmagammal alig bírtuk elszállítani az erdőslakhoz.

Amikor lenyúztuk és feldaraboltuk, a páncélszerű vastag bőre alól és teste különböző részeiből egymásután szedtünk ki serétet, postát, vágott ólmot, sőt gömbölyű golyót is. A haszontalan lövedékeknek és a kocapuskások bűnjeleinek e kis gyűjteménye a vén kan viharos múltjáról tanúskodott.

Sok éven át csavargott a zólyomi ősfenyvesekben, sokszor szorult a kapcája, amikor hátulról megveszekedett, lármás kopók szorították, elöl pedig tüzes ólmot okádó puskák veszedelme várta! De hála nagy óvatosságának, az erejének, vastag bőrének és a Zólyom megyei kopózó vadászok tökéletlen lőfegyvereinek, kiszabadult minden kelepceből. Éles agyarával elbánt nem egy csaholó ellenféllel, ismételten kigyógyult a sebeiből, és megvénülhetett, míg végre ama emlékezetes borús tavaszi nap kakukkszótól hangos hajnalán méltó módon szakadt vége betyáréletének.

Tartalom

Előszó	7
Tavaszi cserkészet Zólyomban	9
Hajnali kakukkszó mellett	23
Medveles	29
Túzokdörgés idején	38
Nehéz lövések	46
Cserkészet őzbakokra	58
A Fogarasi-havasokban	76
Szarvasbögés	85
Máramarosi emlékek	99
Bakonyi bikák	115
Vetélytársak	125
Október végén, Trencsénben	135
Medveadásatok	145
A hortobágyi halastavakon	184
A köd	188
Zergebajok	199
A váratlan vendég	209
Téli éjszakák	217
Muflonokra Barsban	233
A Bakonyban	240
Néhány lap a vadásznaplómból	255
Tavasz	266